Girona celebra l'aniversari del seu artista més versàtil

Domènec Fita compleix avui els noranta anys amb el cap clar i ganes de continuar aprenent dels atzars del procés creatiu
Totes les institucions de la ciutat s'han implicat en la commemoració, que s'allargarà fins a l'hivern

El seu dramàtic accident ha deixat pas a una vida molt afortunada

Ha rebut el favor de les institucions però no hi ha acomodat l'estil

De tots els artistes de Girona, Domènec Fita (Girona, 1927) és probablement el més tràgic i alhora el més afortunat. Quan es parla d'ell, poques vegades s'omet ni la seva orfandat ni el fet decisiu que va partir-li la vida per la meitat i que el seu biògraf, Joan Domènech i Moner, considera de fet el seu veritable naixement: la caiguda d'una bastida mentre pintava el baptisteri de l'església de Betlem, a Barcelona. Des d'aquell moment, Fita s'ha dedicat a contradir, amb una voluntat de bou, tots els tòpics lacrimògens de l'infortuni. Qualsevol altre, en el seu lloc, segurament hauria claudicat. S'ha acabat caminar, s'ha acabat l'art, s'ha acabat el riure. Fita, en canvi, va suportar-ho tot, excepte el desànim, i va sortir d'aquella prova armat d'una tenacitat que tots els qui el coneixen bé subratllen com una de les seves principals qualitats. Ha calgut força més que això perquè hagi arribat, encara amb ganes de guerrejar, als 90 anys, que celebra exactament avui, però sí, la determinació, fins i tot amb un cert to èpic, és un dels seus dons.

En el moment de la caiguda, tenia tot just 26 anys, i tot i que els mètodes de curació de l'època s'acostaven a les pràctiques de tortura medievals, s'hi va sotmetre amb una resignació que deixava tothom estupefacte, inclosos els metges que l'havien donat per perdut. "Tu saps quina força et donarà, de caràcter, tot aquest temps passat?", li escrivia l'amic pintor Jesús Vilallonga quan Fita ja feia més d'un any que seguia convalescent a l'hospital. N'hi va donar molta, i tant, fins al punt d'exasperar alguns dels seus amics que, en comparació, se sentien indignes i tot d'anar-lo a visitar, com Josep Maria Gironella. El primer cop que el va veure prostrat al llit, el va impressionar tant, que no va creure pas que se'n sortís. Després, les notícies de la recuperació van coincidir amb un dels recurrents episodis depressius de l'escriptor, i no es va sentir valent per tornar-hi, de manera que li va escriure una carta. "Hay algo milagroso en tu curación", li deia, però en realitat el que l'admirava no era la seva fortalesa física, sinó la seva fe, la força de la seva convicció: "Tu eres un santo."

La santedat, o aquesta mena d'aurèola religiosa adherida sovint al seu perfil, és un altre dels tòpics associats a Fita que només s'esvaeixen en contacte amb la realitat. Qualsevol que l'hagi tractat s'haurà adonat com n'arriba a ser, d'humà, i que lluny de la ingravidesa dels àngels. Tan humà, per exemple, per encaixar les crítiques que va suscitar la seva entrada a l'organització de l'Opus Dei, i per encaixar-ne també quan va decidir desvincular-se'n amb una carta pública de rebuig. Hi ha persones a qui Fita no farà mai contentes, però en compensació n'hi ha moltes més que li han jurat lleialtat eterna. La seva enorme capacitat per guanyar adeptes semblaria, de fet, una argúcia si no fos que les adhesions que ha rebut al llarg de la seva vida s'han regit sempre per un sentit molt noble de l'amistat. La gent que estima Fita l'estima molt de debò. L'argument s'acosta a la tautologia, però potser és la manera més exacta d'explicar per què ha tingut sempre a prop tanta gent disposada a ajudar-lo i a acompanyar-lo.

I aquí intervé l'altre mite dels orígens que ha ajudat a formar Fita: el seu pas per l'hospici, el fet de ser un expòsit,

un nen abandonat. S'ha escrit molta literatura cursi, al voltant d'una soledat tan fenomenal, però no pas en el cas d'aquest artista. Fita és al centre d'un cercle buit, però els seus records del pas per la beneficència són més aviat feliços, i en parla amb engrescament i tot. Hi va fer amics que han durat tota la vida, hi va aprendre de lletra, va descobrir-hi l'art, la natura, el goig del joc; i d'un context de misèria i disciplina, ell, al contrari, en va retenir l'ambient republicà, la predilecció que tenien per ell els mestres, l'orgull de sentir-se prodigiós. "Sempre he sigut mimat per la vida", afirma en l'entrevista que publiquem en aquest mateix diari. En certa manera, no ha deixat de ser mai aquell nen que modelava ninots de plastilina o dibuixava el retrat del mossèn perquè es formés un cercle d'admiradors al voltant, o per merèixer el premi d'un altre petó a la galta, com aquell ja llegendari que va fer-li el president Macià.

El fet que l'hospici depengués de la Diputació li ha assegurat una protecció corporativa que a molts altres artistes de la seva mateixa generació potser els ha faltat. Fita ho sap, i no ha deixat mai de mostrar-se agraït d'aquest suport incondicional, encara que també li ha costat més d'un rebuig, com el de l'Assemblea Democràtica d'Artistes de Girona, que el percebien com una mena d'intrús. És, de fet, l'únic artista de Girona que té una fundació pròpia, i el que ha rebut més encàrrecs tant públics com privats, en gran part per la seva especialització en l'art religiós, el que tenia més demanda en la postguerra, i per la dedicació al que ell anomena "l'art integrat". Més d'un podria haver-se sentit agreujat pel tracte preferent que ha rebut tan sovint, però de nou intervenen les dues qualitats més remarcables d'aquest artista: la seva afabilitat i la seva capacitat constant de renovar-se. És a dir: per més que hagi viscut en un entorn protegit, ha procurat no acomodar-s'hi mai, no conformar-s'hi ni sotmetre-s'hi. Al contrari, ha fet de la seva llibertat creativa un manament ètic que l'ha empès a interessar-se per qualsevol forma d'expressió, fins i tot les més humils, les més extravagants, fins a desconcertar tothom amb un estil que és, ben mirat, una deliberada negació de l'estil. L'estil de Fita és no tenir-ne. I, no tenint-ne, és impossible confondre'l. Fita sempre és Fita. Una altra tautologia.

En les pàgines que segueixen, trobareu dues semblances de l'artista elaborades des de la perspectiva formidable dels seus 90 anys: l'una és una llarga entrevista que ha sostingut amb ell el periodista Pau Lanao; l'altra és una aproximació personal a cura del seu amic i biògraf Joan Domènech i Moner. L'especial es completa amb el recordatori de les activitats programades per la Fundació Fita per commemorar l'aniversari i que compten amb el suport de totes les institucions de Girona.

Publicat a:
-El Punt Avui. Comarques Gironines 10-08-2017 Pàgina 6

Font del document:
http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/1212887-girona-celebra-l-aniversari-del-seu-artista-mes-versatil.html